

EURÓPSKA KOMISIA
GENERÁLNE RIADITEĽSTVO PRE ZDRAVIE A BEZPEČNOSŤ POTRAVIN

Udržateľnosť potravín a medzinárodné vzťahy
Stratégia Z farmy na stôl

SÚHRNNÁ SPRÁVA

SPOLOČNÉ ZASADNUTIE PLATFORMY EÚ PRE POTRAVINOVÉ STRATY A PLYTVANIE POTRAVINAMI

A EURÓPSKEJ PANELOVEJ DISKUSIE OBČANOV

GR PRE ZDRAVIE A BEZPEČNOSŤ POTRAVIN (GR SANTE)

Hybridný

7. novembra 2023

Predseda (1): pán Klaus Berend, GR SANTE

Európska komisia a orgány EÚ (9): GR SANTE, ENV, AGRI, RTD, JRC, ESTAT, EEA (Európska environmentálna agentúra), EASME (Výkonná agentúra pre malé a stredné podniky), EESC (Európsky hospodársky a sociálny výbor), COR (Európsky výbor regiónov)

Zastúpené členské štáty (23): AT, BE, BG, CZ, DK, EL, EE, FI, FR, DE, HU, IE, IT, LT, LU, NL, PL, PT, RO, SE, SK, SI, ES

Organizácie súkromného sektora (39): BEUC (Európska spotrebiteľská organizácia), BOROUME, COPA COGECA (COPA COGECA – Európsky hlas poľnohospodárov a poľnohospodárskych družstiev), CTC [Centrum pre čisté technológie (Munster Technological University)], Consorzio Bestack, DUH (Deutsche Umwelthilfe e.V.), ECSLA (Európske združenie pre studené skladovanie a logistiku), EFFPA (Európske združenie spracovateľov bývalých potravín), EuroCommerce (Európska organizácia zastupujúca maloobchodný a veľkoobchodný sektor), EuroCoop (Európske spoločenstvo spotrebných družstiev), EUPPA (Európske združenie producentov zemiakov), Europatat (Európske združenie obchodu so zemiakmi), FEBA (Európska federácia potravinových bánk), FoodCloud, FoodServiceEurope, FOODWIN (Inovačná sieť pre potravinový odpad), Freshfel Europe, EUCOFEL (Európske združenie obchodu s ovocím a zeleninou), Nadácia Azti (Fundación AZTI – AZTI Fundazioa), HOTREC (Hotely, reštaurácie a kaviarne v Európe), HUA (Univerzita v Charokopiu), HFBA (Maďarské združenie potravinových bánk), Independent Retail Europe, IFWC (Medzinárodná koalícia pre potravinový odpad), Last Minute Market, Les Restos du Coeur, MATVETT-NORSUS-NOFIMA CONSORTIUM, Rabobank, Regal Normandie, SWF (Hnutie Stop Wasting Food), Too Good To Go, Venturis Horeca, WUR (Wageningenská univerzita a výskumné centrum), WRAP (Akčný program pre odpad a zdroje), Svetová únia veľkoobchodných trhov (WUWM), Zero Waste Scotland.

Iné verejné organizácie (5): OECD (Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj), FAO (Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo), UNEP (Program OSN pre životné prostredie).

Pozorovatelia (1): NIE

Spoločné zasadnutie platformy EÚ pre potravinové straty a plytvanie potravinami a európskej panelovej diskusie občanov

1. Privítanie predsedom a úvodné slovo k rozprave o spätnej väzbe: Klaus Berend, riaditeľ pre potravinovú bezpečnosť, udržateľnosť a inováciu

Predseda otvoril rozpravu privítaním účastníkov spoločného zasadnutia európskej panelovej diskusie občanov a členov platformy EÚ pre potravinové straty a plytvanie potravinami. Poďakoval európskej panelovej diskusii občanov za poskytnutie odporúčaní v oblasti pomoci pri zintenzívňovaní opatrení proti potravinovému odpadu v EÚ. Pripomenul, že Európska komisia prijala legislatívny návrh, v ktorom sa stanovujú ciele znižovania objemu potravinového odpadu, ktoré majú členské štáty dosiahnuť do roku 2030, a že spolu s posúdením vplyvu bola k návrhu priložená vydaná správa občanov. V správe predložila Európska komisia svoje stanovisko k odporúčaniam občanov, uviedla, ako sa nimi podporí jej všeobecné úsilie v oblasti znižovania objemu potravinového odpadu, a že budú slúžiť ako príručka členských štátov pri dosahovaní budúcich cieľov.

2. Úvod moderátora

Moderátor privítal účastníkov, ktorí sa pripojili online a v Bruseli, a predstavil program zasadnutia.

3. Úvodné pripomienky (prostredníctvom videa) Sandry Gallina, generálnej riaditeľky GR pre zdravie a bezpečnosť potravín

Vo svojich úvodných pripomienkach **generálna riaditeľka** podrobnejšie predstavila legislatívny návrh Európskej komisie a zdôraznila význam odporúčaní občanov v oblasti predchádzania vzniku potravinového odpadu v EÚ. Odporúčania občanov sa premietajú do záväzných cieľov uvedených v legislatívnom návrhu, v ktorom sa bude po jeho prijatí od členských štátov vyžadovať uplatňovanie integrovaného prístupu, na základe ktorého sa budú do prijímania opatrení na predchádzanie vzniku potravinového odpadu a podpory zmeny správania spotrebiteľov zapájať všetci kľúčoví aktéri. Spomenula výzvu občanov na zavedenie férového a spravodlivého potravinového dodávateľského reťazca a podporu darovania potravín v celej EÚ, ako aj význam monitorovania potravinového odpadu a podpory prijímania záväzkov prevádzkovateľmi potravinárskych podnikov v oblasti znižovania objemu potravinového odpadu, a to okrem iného prostredníctvom kódexu správania EÚ v oblasti zodpovedného podnikania a marketingových postupov v potravinárstve.

4. Pripomienky Generálneho riaditeľstva pre komunikáciu

Richard Kühnel, riaditeľ pre zastúpenie a komunikáciu v členských štátoch, zdôraznil význam tohto spoločného zasadnutia, keďže pre Európsku komisiu a členov platformy predstavuje príležitosť na poskytnutie spätnej väzby občanom k ich odporúčaniam. Uviedol, že prebiehajú prípravy ďalšieho kola panelových diskusií občanov, a informoval, že platforma na angažovanie občanov bude čoskoro k dispozícii online.

5. Predstavenie odporúčaní európskej panelovej diskusie občanov o plytvaní potravinami a výmena informácií s členmi panelovej diskusie (tematický blok I: Spolupráca v potravinovom hodnotovom reťazci: Z farmy na stôl) ([PDF](#))

Zástupcovia európskej panelovej diskusie občanov, ktorí sa podieľali na tematickom bloku 1, predstavili [odporúčania 1 – 7](#) a potom nasledovala výmena názorov s účastníkmi panelovej diskusie,

ako aj so zástupcami Európskej komisie (GR pre zdravie a bezpečnosť potravín – SANTE a GR pre poľnohospodárstvo – AGRI), francúzskeho ministerstva poľnohospodárstva a potravinovej sebestačnosti a organizácií COPA COGECA a FEBA.

GR SANTE poďakovalo občanom za odporúčania a vyzvalo všetkých aktérov, aby sa aktívne podieľali na predchádzaní vzniku potravinového odpadu a posilňovaní spolupráce v potravinovom dodávateľskom reťazci. Tento integrovaný prístup sa premieňa do povinností stanovených v právnych predpisoch EÚ o odpade a zdôrazňuje v legislatívnom návrhu Európskej komisie, v ktorom sa stanovujú ciele znižovania objemu potravinového odpadu. GR SANTE poskytlo pripomienky k odporúčaniam občanov, pričom sa zameralo na odporúčania 3, 4, 5 a 6.

V právnom predpise EÚ o odpade (rámcovej smernici o odpade) sa už vyžaduje, aby členské štáty podporovali darovanie potravín, pričom v legislatívnom návrhu Európskej komisie by sa mal poskytnúť ďalší impulz a podpora tejto praxe v celej EÚ, čím sa prispeje k sprístupňovaniu nadbytočných potravín ľuďom v núdzi. Európska komisia okrem toho udelila finančné granty (na akcie) Európskej federácii potravinových bánk (FEBA) v rámci Programu pre jednotný trh na podporu budovania kapacít potravinových bánk. Európska komisia vysvetlila, že na riešenie potreby uľahčenia výmeny údajov a najlepších postupov bola zriadená platforma EÚ pre potravinové straty a plytvanie potravinami a digitálna sieť zdrojov, [centrum EÚ pre prechádzanie potravinovým stratám a plytvaniu potravinami](#). Okrem toho Spoločné výskumné centrum Európskej komisie vypracovalo hodnotiaci rámec na pomoc všetkým aktérom pri posudzovaní účinnosti iniciatív na predchádzanie vzniku potravinového odpadu, ktorý obsahuje aj kalkulačku na výpočet súvisiacich vplyvov. Mestské siete ako EUROCITIES, Milánsky pakt o potravinovej politike miest a ICLEI (Miestne samosprávy za udržateľnosť) realizujú najrôznejšie partnerské programy zamerané na mestá. Pokiaľ ide o údaje o úrovniach potravinového odpadu, v právnom predpise EÚ o odpade sa vyžaduje, aby členské štáty monitorovali úroveň potravinového odpadu v každej fáze potravinového reťazca na základe spoločnej metodiky merania a zistenia oznamovali štatistickému úradu EÚ, EUROSTATU. A napokon je zapojenie občanov témou, ktorá sa môže v budúcnosti zaradiť do programu platformy EÚ pre potravinové straty a plytvanie potravinami, aby si členovia mohli vymieňať skúsenosti a navzájom sa od seba učiť.

GR AGRI takisto poďakovalo občanom za ich odporúčania a uviedlo, že odporúčania občanov 1, 2 a 7 sa všeobecnejšie týkajú udržateľnej potravinovej bezpečnosti a že vzťah medzi lokálnymi, sezónnymi a krátkymi dodávateľskými reťazcami a znižovaním objemu potravinového odpadu sa ešte ako taký neprejavil. V odporúčaní občanov sa odráža celkové chápanie udržateľnej potravinovej bezpečnosti Európskou komisiou, čím sa zabezpečuje zohľadnenie všetkých príslušných rozmerov. GR AGRI pripomenulo význam pravidiel vnútorného trhu a podpory regionálnych programov, opatrení zohľadňujúcich potreby jednotlivých území a potravinových systémov. Uviedlo, že niektoré členské štáty začlenili podporu lokálnych trhov a krátkych dodávateľských reťazcov do svojich národných strategických plánov spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) a že v strategických plánoch SPP neexistuje žiadny ukazovateľ účinnosti, ktorý by umožňoval monitorovať úsilie v oblasti znižovania potravinových strát a objemu potravinového odpadu. Zdôraznilo, že každý subjekt v potravinovom dodávateľskom reťazci musí zohrávať úlohu, a uviedlo, že navrhované ciele znižovania objemu potravinového odpadu v súčasnosti nezahŕňajú prvovýrobu. Pri odporúčaní 5 a 6 zdôraznilo význam zapojenia zainteresovaných strán do prípravy politiky EÚ v oblasti potravín a poľnohospodárstva a uviedlo, že Európska komisia začne strategický dialóg o budúcnosti poľnohospodárstva v EÚ. Pokiaľ ide o odporúčanie o nekalých obchodných praktikách, informovalo, že nekalé obchodné praktiky orgány presadzovania práva členských štátov dôkladne monitorujú a že podpora vyjednávací sily poľnohospodárov pri rokovaní s ostatnými subjektmi v potravinovom dodávateľskom reťazci bola dôvodom, pre ktorý boli poľnohospodárom udelené výnimky z pravidiel hospodárskej súťaže,

vypracúvania dohôd o udržateľnosti a ďalších opatrení prijímaných na podporu výrobných organizácií. Súhrnne platí, že odporúčania občanov sú v súlade so súčasnými aj budúcimi plánmi Európskej komisie.

Francúzske ministerstvo poľnohospodárstva a potravinovej sebestačnosti poďakovalo občanom za ich úsilie a odporúčania, ktorými sa podporujú smerovania na vnútroštátnej úrovni, a najmä územný rozmer. Vypracúvaním „územných potravinových projektov“ vo Francúzsku sa podporujú začatie činnosti poľnohospodárov, krátke dodávateľské reťazce a zabezpečovanie udržateľných a vysokokvalitných potravín v jedálňach. V súčasnosti existuje 430 takýchto projektov, ktoré boli vypracované v rámci kolektívneho úsilia, pričom predchádzanie vzniku potravinového odpadu je jedným z rozmerov, ktoré sa v nich môžu riešiť. Okrem toho existujú vo Francúzsku siete, ktoré sa plne zameriavajú na predchádzanie vzniku potravinového odpadu (REGAL). Pokiaľ ide o finančné stimuly v oblasti darovania potravín, fiškálne pravidlá vo Francúzsku umožňujú dobropisy na daň z príjmov právnických osôb až do výšky 60 % čistej účtovnej hodnoty darovaných potravín. Okrem toho sa v právnych predpisoch od niektorých zainteresovaných strán vyžaduje uzavretie partnerských dohôd s potravinovými bankami na účely darovania nadbytočných potravín, ako aj zavedenie plánu riadenia na zabezpečenie kvality darovaných potravín. Francúzske ministerstvo zdôraznilo význam zlepšovania informovanosti o spotrebe zdravých sezónnych výrobkov a uviedlo, že vzdelávanie o potravinách a chutiach je súčasťou učebného plánu a v budúcnosti sa môže v obchodoch s podlahovou plochou viac ako 400 m² vyžadovať uvádzanie informácií o sezónnosti ovocia a zeleniny.

Organizácia **COPA COGECA** poďakovala občanom za komplexné odporúčania a uviedla, že občania uznali, že poľnohospodári nemajú záujem o plytvanie vyrobenými potravinami a že na trhu panuje mocenská nerovnováha. V prípade odporúčania 1 organizácia COPA COGECA privítala predložené návrhy na poskytnutie právomocí výrobcovi a zmiernenie mocenskej nerovnováhy v potravinovom hodnotovom reťazci prostredníctvom monitorovania a lepšieho presadzovania smernice o nekalých obchodných praktikách. V prípade odporúčania na využívanie najbližšieho dostupného výrobcu vyjadrila obavy, keďže to by bolo v rozpore s pravidlami hospodárskej súťaže a nemuselo by to priniesť želané výsledky. Privítala úsilie na podporu priameho predaja „nevzhľadného“ ovocia a zeleniny a zdôraznila význam obchodných noriem, ktoré predstavujú „spoločný jazyk“ trhu, zabezpečujú vysokú kvalitu a bránia deformáciám trhu, pričom objasnila, že sa nevzťahujú na priamy predaj. Ponúkla príklady iniciatív, do ktorých sa zapájajú poľnohospodári a poľnohospodárske družstvá, ako napríklad maďarský pilotný program, v ktorom sa spája Maďarské združenie potravinových bánk s budapešťanským veľkoobchodným trhom s cieľom nájsť prevádzky na predaj „nevzhľadného“ ovocia a zeleniny. Podobný projekt existuje v Holandsku, ten sa však zameriava na premenu „nevzhľadného“ ovocia a zeleniny na spracované potraviny. V prípade odporúčania 2 organizácia COPA COGECA podporila propagáciu lokálnych výrobkov, keďže tým sa poľnohospodári dostávajú bližšie k spotrebiteľom a môžu zvyšovať hodnotu potravín (takéto projekty existujú v Taliansku, Rakúsku, vo Fínsku atď.). V prípade odporúčania 7 organizácia COPA COGECA zdôraznila potrebu vymedziť, čo znamenajú sezónne a lokálne potraviny.

Federácia **FEBA** poďakovala občanom za ich odporúčania a zameranie na darovanie potravín, a to najmä vzhľadom na to, že darovanie nadbytočných potravín sa znižuje, pričom dopyt po potravinách od charitatívnych organizácií sa zvyšuje, keďže rastie počet ľudí v núdzi, a prevádzkové náklady potravinových bánk sa zvyšujú (z dôvodu inflácie a rastúcich cien energie v dôsledku ruskej útočnej vojny proti Ukrajine). Potravinové banky riešia viaceré oblasti, na ktoré sa zameriavali odporúčania občanov, najmä potrebu finančnej podpory, digitálnych nástrojov, ako aj zberu a výmeny údajov. Odporúčania občanov boli sprístupnené v rámci siete, kde sa o nich diskutovalo, organizovali sa partnerské výmeny informácií, pri ktorých sa vymieňali poznatky o vnútroštátnych politikách,

a vykonávali sa aj návštevy na uľahčenie výmeny poznatkov s potravinovými bankami mimo EÚ (napr. v Moldavsku). Federácia FEBA zorganizovala aj stretnutie so svojimi členmi týkajúce sa používania digitálnych nástrojov, ktoré sa konalo v Dubline. Takisto občania uistila, že prebieha úsilie o uľahčenie darovania potravín, ktoré sa bude naďalej presadzovať, a uviedla diskusie v tomto smere, ktoré sa konali na jej každoročnej konferencii, ako aj prebiehajúce posudzovanie výziev a príležitostí v oblasti darovania potravín, ktoré uskutočňuje platforma EÚ pre potravinové straty a plytvanie potravinami.

Po tejto prvej reakcii účastníkov panelovej diskusie na odporúčania občanov moderátor vyzval účastníkov zasadnutia (online aj offline), aby kládli otázky. Jeden občan sa spýtal, či majú okrem Francúzska aj iné krajiny zavedený systém daňových stimulov pre darovanie potravín. **GR SANTE** odpovedalo, že takéto opatrenia platia v krajinách ako Portugalsko, Taliansko a Španielsko a že usmernenia o darovaní potravín prijaté Európskou komisiou v roku 2017 obsahujú aj časť o fiškálnych stimuloch, ktoré v danom čase platili v EÚ. Federácia **FEBA** potvrdila, že uvedené krajiny uplatňujú daňové stimuly v prospech darovania potravín, a dodala, že dôležité sú aj úpravy DPH, pri ktorých sa zohľadňuje znížená ekonomická hodnota darovaných potravín, čo predstavuje ďalšie fiškálne opatrenie, ktoré môžu členské štáty využiť. Okrem fiškálnych stimulov majú niektoré krajiny, ako napríklad Taliansko, zavedené pre darovanie potravín prevádzkovateľmi potravinárskych podnikov zjednodušené administratívne postupy (v porovnaní s postupmi vyžadovanými na likvidáciu alebo iné použitie nadbytočných potravín). **Francúzske ministerstvo** rozviedlo, že súčasne s daňovými stimulmi sa poskytuje podpora charitatívnym organizáciám, ktorá im umožňuje priamy prístup k zdravým a kvalitným potravinám (iniciatíva Lepšie potraviny pre všetkých, na ktorú bude v roku 2024 vyčlenených 100 miliónov EUR).

Medzinárodná koalícia pre potravinový odpad zdôraznila – platforme EÚ pre potravinové straty a plytvanie potravinami, ale najmä GR AGRI – že je vzhľadom na nedostatok poznatkov v tejto oblasti dôležité prepojiť vplyv kvality a pôvodu potravín, ako aj krátkych dodávateľských reťazcov s vplyvom, ktorý to má na vznik potravinového odpadu v celom potravinovom hodnotovom reťazci. **GR AGRI** odpovedalo, že Európska komisia v súčasnosti vykonáva výskum v tejto oblasti a je potrebná neustála výmena informácií medzi všetkými zainteresovanými stranami o tom, ako môžu lokálne potravinové systémy pomôcť pri riešení potravinových strát a potravinového odpadu, a tým aj pri riešení výziev spojených s potravinovou bezpečnosťou, a to pri dodržaní pravidiel vnútorného trhu (t. j. „lokálne“ potreby sa musia starostlivo vymedziť a nezačleniť do „celoštátnych“). Takisto zdôraznilo význam pochopenia stimulov spotrebiteľského správania pri tvorbe potravinového odpadu a úlohy ďalších faktorov, napríklad času vyhradeného na plánovanie, prípravu a ocenenie jedla, ako aj na získavanie poznatkov o potravinách atď.

Jeden občan sa spýtal, či je možné prepojiť právo hospodárskej súťaže s prioritizovaním lokálnych výrobcov. **GR AGRI** odpovedalo, že jednotný trh EÚ zabezpečuje voľný pohyb tovaru, ľudí, služieb a kapitálu a prináša občanom množstvo výhod. Hospodárska súťaž musí byť spravodlivá, a preto otvorená a transparentná. Nie je napríklad možné zaviesť povinnosti, ktorými by sa uprednostňovala vnútroštátna výroba pred výrobou v iných členských štátoch alebo obchodných partnerov. V tejto súvislosti GR AGRI zdôraznilo význam odporúčania o monitorovaní a presadzovaní smernice o nekalých obchodných praktikách a ďalej zdôraznilo, že uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže na kolektívne iniciatívy, ktorými sa podporuje udržateľnosť v potravinových dodávateľských reťazcoch, bolo vysvetlené. Lokálne a krátke dodávateľské reťazce sa môžu uprednostňovať v strategických plánoch SPP, pričom je dôležité nastaviť ich tak, aby sa zabránilo nacionalistickým prístupom a zabezpečila ich čo najlepšia využiteľnosť v regiónoch.

Moderátor vyzval občanov zúčastňujúcich sa na panelovej diskusii, aby predniesli stručné záverečné vyhlásenia. Občania vyhlásili, že vítajú pokrok dosiahnutý navrhovanými odporúčaniami, napríklad prioritizovanie získavania údajov, fiškálne stimuly pre darovanie potravín, podporu výmeny osvedčených postupov v celej EÚ a zvyšovanie informovanosti o platforme EÚ pre potravinové straty a plytvanie potravinami a úlohe občanov pri podnecovaní zmien. Takisto sa zdôraznila úloha sociálnych médií pri propagácii predchádzania vzniku potravinového odpadu.

Občania sa spýtali, či sa bude zvažovať možnosť zavedenia dane z potravín, ktoré vyhodí maloobchodné prevádzky. **GR SANTE** odpovedalo, že niektoré obce zaviedli fiškálne stimuly, napríklad schémy na znižovanie nákladov na spracovanie odpadu pre spoločnosti, ktoré darujú potraviny. Občania sa spýtali, či Európska komisia vzhľadom na možný pozitívny vplyv krátkych dodávateľských reťazcov na predchádzanie vzniku potravinového odpadu zvažuje možné zmeny práva hospodárskej súťaže, ktoré by priniesli povinnosť niektorých maloobchodníkov nakupovať výrobky lokálne. **GR AGRI** odpovedalo, že hoci prebieha úsilie v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže, ktoré sa všeobecnejšie týkajú udržateľnej potravinovej bezpečnosti, sú potrebné jednoznačnejšie dôkazy o tom, že takéto opatrenia budú mať pozitívny vplyv na predchádzanie vzniku potravinového odpadu. Uviedlo, že Európska komisia sa bude pri širšej diskusii o prechode na udržateľné potravinové systémy podrobnejšie zaoberať tým, ako podporiť územné potravinové systémy. A napokon občania zdôraznili, že na rýchly posun vpred je potrebné opatrenie založené na dôkazoch, ktoré sa bude zameriavať na najjednoduchšie dosiahnuteľné riešenie s najväčším prínosom, ako aj na prijatie systémového prístupu v celom potravinovom hodnotovom reťazci.

6. Predstavenie odporúčaní európskej panelovej diskusie občanov o plytvaní potravinami a výmena informácií s členmi panelovej diskusie (tematický blok II: Iniciatívy potravinárskych podnikov) ([PDF](#))

Zástupcovia európskej panelovej diskusie občanov, ktorí sa podieľali na tematickom bloku II (Iniciatívy potravinárskych podnikov), predstavili [odporúčania 8 – 15](#) a potom nasledovala výmena názorov s účastníkmi panelovej diskusie, ako aj so zástupcami Európskej komisie (GR SANTE), fínskeho ministerstva poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, organizácie EUROCOMMERCE a Medzinárodnej koalície pre potravinový odpad.

V prípade odporúčania 13 **GR SANTE** uviedlo, že ho povzbudila silná občianska podpora pre stanovenie kvantitatívnych cieľov znižovania objemu potravinového odpadu na úrovni EÚ, ktoré majú dosahovať členské štáty, pričom si samé môžu stanoviť opatrenia potrebné na ich dosahovanie. Tento prístup bol predložený v legislatívnom návrhu prijatom Európskou komisiou 5. júla, o ktorom v súčasnosti rokujú Európsky parlament a Rada Európskej únie. GR SANTE konštatovalo, že návrh presahuje rámec usmernení, pretože sa v ňom stanovujú právne záväzné ciele, v ktorých sa od členských štátov vyžaduje zníženie objemu potravinového odpadu pri spracovaní/výrobe o 10 % a spoločne na úrovni maloobchodu a spotreby o 30 % na hlavu. Tieto zníženia sa majú dosiahnuť do roku 2030, pričom základným rokom porovnania je rok 2020. GR SANTE ďalej vysvetlilo, že v právnych predpisoch EÚ o odpade sa už stanovuje hierarchia na predchádzanie vzniku potravinového odpadu v súlade s odporúčaniami občanov, a to najmä uprednostňovanie používania nadbytočných potravín na ľudskú spotrebu.

V prípade odporúčania 8 GR SANTE zdôraznilo, že v súčasnosti už existujú mnohé siete a digitálne nástroje na uľahčenie redistribúcie nadbytočných potravín medzi prevádzkovateľov potravinárskych podnikov a potravinové banky/charitatívne organizácie a priamo spotrebiteľov. Organizácia takejto

výmeny na úrovni EÚ nie je uskutočniteľná, a to najmä v prípade potravín, ktorým sa blíži uplynutie trvanlivosti.

V prípade odporúčaní 11, 12, 14 GR SANTE povzbudili občania, ktorí opätovne potvrdili potrebu prístupu založeného na dôkazoch pri riadení efektívneho predchádzania vzniku potravinového odpadu v prípade všetkých aktérov, čím sa zdôrazňuje význam monitorovania a zabezpečovania transparentnosti dosiahnutých údajov a výsledkov. Vďaka každoročnému podávaniu správ členských štátov o úrovniach potravinového odpadu môže EÚ dobre sledovať pokrok pri plnení globálnych cieľov a cieľov EÚ. Hoci pre členské štáty platí povinnosť oznamovať úrovne potravinového odpadu v každej fáze potravinového dodávateľského reťazca podľa spoločnej metodiky, vnútroštátne orgány môžu upraviť takéto metodiky podľa svojej situácie a špecifik. Pokiaľ ide o zapojenie prevádzkovateľov potravinárskych podnikov do zberu údajov, niektoré členské štáty vyžadujú, aby spoločnosti monitorovali potravinový odpad, a iné podporujú spoločnosti pri vykonávaní diagnostiky potravinového odpadu a zavádzaní preventívnych mechanizmov. Na úrovni EÚ Európska komisia takisto podporuje prijímanie záväzkov prevádzkovateľmi potravinárskych podnikov v oblasti znižovania objemu potravinového odpadu, a to prostredníctvom kódexu správania EÚ v oblasti zodpovedného podnikania a marketingových postupov v potravinárstve.

GR SANTE zdôraznilo, že prostredníctvom platformy EÚ pre potravinové straty a plytvanie potravinami sa Európska komisia usiluje posilniť výmenu najlepších postupov na základe dôkazov. Spoločné výskumné centrum Európskej komisie vypracovalo hodnotiaci rámec na pomoc všetkým aktérom pri posudzovaní účinnosti intervencií a vykonáva pravidelné posudzovanie iniciatív na predchádzanie vzniku potravinového odpadu, ktoré sa vykonávajú v EÚ. Európska environmentálna agentúra takisto skúma a pravidelne hodnotí národné programy členských štátov v oblasti predchádzania vzniku potravinového odpadu. GR SANTE zopakovalo, že výskumné a inovačné projekty financované z programu EÚ Horizont Európa poskytujú údaje a vedomosti potrebné na predchádzanie vzniku potravinového odpadu, napríklad na lepšie pochopenie vplyvu sociálnych noriem na správanie a tvorbu potravinového odpadu (projekt [CHORIZO](#)) a prebiehajúci projekt [SISTERS](#), v rámci ktorého sa skúmajú inovácie obalov v súvislosti s potravinovým odpadom a realizácia „inteligentných“ kontajnerov na použitie pri logistike dodávateľského reťazca.

Fínske ministerstvo poľnohospodárstva a lesného hospodárstva ocenilo veľmi konštruktívnu a užitočnú prácu panelovej diskusie občanov a konkrétne zmienilo odporúčania 10, 13 a 15. Fínsko meria množstvo potravinového odpadu od roku 2008, pričom hotely a reštaurácie nesmú vyhadzovať potraviny, ktoré sa stále dajú spotrebovať. Logo (odporúčanie 10) je druh symbolu kvality a môže byť užitočné na identifikáciu spoločností, ktoré správne nakladajú s potravinami, a okrem toho zvyšuje informovanosť spotrebiteľov prostredníctvom obalov potravín. V prípade odporúčania 13 fínske ministerstvo uviedlo, že by mal existovať dobrý prehľad hierarchie toku odpadu, aby bolo možné zamerať sa na priority. Vo Fínsku sú zavedené politiky a postupy na vnútroštátnej úrovni na pomoc ľuďom v núdzi pri získavaní potravín a na podporu spoločností, ktoré chcú darovať potraviny, ako aj na spojenie darcov a príjemcov potravinovej pomoci. V prípade odporúčania 15 fínske ministerstvo zdôraznilo význam obalov na ochranu potravín a zaistenie ich bezpečnosti, pričom ďalej uviedlo, že je potrebné zlepšiť obaly potravín, aby sa znížil objem potravinového odpadu, keďže 0,5 až 2 % vplyvov na životné prostredie je spojených s obalmi.

Organizácia **EuroCommerce** poďakovala za pozvanie, ocenila inšpiratívnu povahu zasadnutia a poskytla spätnú väzbu k odporúčaniam 9, 12 a 15. Pripomenula výsadné postavenie maloobchodného a veľkoobchodného odvetvia na križovatke medzi ponukou a dopytom, a preto osobitne zaangažovaného do predchádzania vzniku potravinového odpadu. V prípade odporúčania 9 zdôraznila,

že potravinový odpad nemá pre obchod hospodársky zmysel, keďže predstavuje náklady, preto odvetvie investuje značné prostriedky do odhadov ponuky, a to aj prostredníctvom umelej inteligencie (okrem údajov o predaji), aby lepšie pochopilo a dokázalo predpokladať, čo a kedy sa bude kupovať. Podniky potrebujú flexibilitu (viac ako právne rámce), aby mohli čo najlepšie reagovať na zmeny v ponuke a dopyte, čo je pre predchádzanie vzniku potravinového odpadu kľúčové. V tejto súvislosti organizácia EuroCommerce zdôraznila význam dialógu o dodávateľskom reťazci. Pokiaľ ide o daňové stimuly, organizácia EuroCommerce vyjadrila podporu nulovej sadzby DPH na darovanie potravín, čo sa predtým považovalo za prekážku. Pokiaľ ide o systém povinného podávania správ, organizácia EuroCommerce informovala, že mnohí jej členovia už podávajú správy o potravinovom odpade dobrovoľne s cieľom informovať spotrebiteľov aj investorov a zabezpečiť transparentnosť. Už existuje mnoho povinných požiadaviek na prevádzkovateľov potravinárskych podnikov, a to aj na zverejňovanie nefinančných informácií. Takisto uviedla, že vzhľadom na záväzky v oblasti klímy sa venuje väčšia pozornosť potravinovému odpadu aj preto, že má vplyv na emisie skleníkových plynov. Upriamila pozornosť na nadchádzajúce nariadenie o obaloch a odpade z obalov a upozornila na významnú úlohu, ktorú obaly zohrávajú pri zaisťovaní bezpečnosti potravín a ich ochrane, a tým aj pri predchádzaní vzniku potravinového odpadu. Zdôraznila, že veľkosti obalov musia takisto vyhovovať rôznym druhom spotrebiteľov (napr. jednočlenným domácnostiam alebo veľkým rodinám). Pokiaľ ide o inovácie obalov, pripomenula význam vhodného legislatívneho rámca, aby mohli podniky uskutočniť potrebné investície a výrobky mohli vstúpiť na trh.

Medzinárodná koalícia pre potravinový odpad (IFWC) poďakovala občanom za prijatie záväzku a za ich úsilie, pričom konkrétne zmienila odporúčania týkajúce sa súkromného sektora, zdôraznila, že kľúčové je podávanie správ všetkými subjektmi dodávateľského reťazca o množstve potravinového odpadu a že súkromný sektor aktívne pracuje na štandardizácii metodík merania, a to aj na sektorovej báze (napr. pre spoločné stravovanie). Pokiaľ ide o návrh občanov na vytvorenie loga, to by sa mohlo využívať aj na odmeňovanie spoločností, ktoré merajú potravinový odpad a podávajú o ňom správy a vypracujú akčný plán znižovania objemu potravinového odpadu. Informovala o prebiehajúcom úsilí na vypracovanie normy ISO pre riadenie znižovania objemu potravinového odpadu a zdôraznila význam podpory vykonávania takýchto noriem, napríklad prostredníctvom odbornej prípravy a iných opatrení na sektorovej báze. Vysvetlila, že iniciatívy na predchádzanie vzniku potravinového odpadu si vyžadujú prijatie opatrení viacerými subjektmi: napríklad v reštauráciách je možné zaviesť zabalenie jedla so sebou, nemožno ho však využívať, ak je to pre spotrebiteľov kultúrne neprijateľné. Na prekonanie tejto prekážky je preto opatrenie potrebné podporiť zvyšovaním informovanosti, presviedčaním atď. Zdôraznila význam zlepšovania informovanosti a podpory spolupráce medzi zainteresovanými stranami pri vykonávaní rámca predchádzania vzniku potravinového odpadu s podporou zainteresovaných subjektov, napríklad prostredníctvom dobrovoľných dohôd, kampaní na zlepšovanie informovanosti, výskumných projektov financovaných EÚ a sietí ako platforma EÚ pre potravinové straty a plytvanie potravinami.

Po tejto prvej reakcii účastníkov panelovej diskusie na odporúčania občanov moderátor vyzval účastníkov zasadnutia (online aj offline), aby kládli otázky, pričom spomenul aj otázky a pripomienky, o ktorých sa diskutovalo v konverzácii a ktoré sa týkali prevažne obalov a spotrebiteľských návykov.

Portugalské ministerstvo poľnohospodárstva uviedlo, že nie je uskutočniteľné vytvoriť platformu pre iniciatívy potravinárskych podnikov na úrovni EÚ, na ktorej by sa spájali podniky s potravinovými bankami a spotrebiteľmi, a to z dôvodu dopravnej logistiky. Uviedlo, že niektoré členské štáty už zaviedli tento druh platformy na vnútroštátnej úrovni na redistribúciu výrobkov, ktorým sa blíži koniec „spotreby“ alebo „minimálnej trvanlivosti“, a pýtalo sa, či sú účinné. Podľa jeho názoru neexistuje

jedna homogénna metodika na meranie množstva potravinového odpadu na úrovni EÚ, z čoho vyplýva, že je potrebné zaviesť na úrovni Únie jednotnú metodiku. Ďalej uviedlo, že hoci je zníženie objemu obalov potrebné, obaly sú mimoriadne dôležité na ochranu potravín a zaistenie ich bezpečnosti, ako aj informácií pre spotrebiteľov.

Pokiaľ ide o prepojenie prevádzkovateľov potravinárskych podnikov, potravinových bánk a spotrebiteľov prostredníctvom digitálnych platforiem, organizácia **EuroCommerce** odpovedala, že nepodporuje centralizovanú európsku databázu a že spojenie spoločností s potravinovými bankami a so spotrebiteľmi sa lepšie organizuje na miestnej alebo regionálnej úrovni, pričom zdôraznila aj prekážky týkajúce sa logistiky a praktickej organizácie takejto redistribúcie. Potvrdila, že takéto iniciatívy už na miestnej úrovni existujú a dobre fungujú.

Pokiaľ ide o obaly, **fínske ministerstvo** zopakovalo, že by sa malo predchádzať nadbytočným obalom. Nie je však možné úplne sa im vyhnúť, keďže sú potrebné na zaistenie bezpečnosti potravín.

Medzinárodná koalícia pre potravinový odpad zdôraznila, že je dôležité, aby sa podniky spojili pri prioritných témach, pri ktorých sú potrebné spoločné investície a výskum, napríklad pri spôsobe merania množstva potravinového odpadu v rámci odvetvia. Uviedla, že dobrovoľné dohody sú dôležité a vyžadujú si podporu členských štátov na vnútroštátnej úrovni.

GR SANTE poukázalo na to, že členské štáty, ktoré dosiahli významný pokrok pri znižovaní objemu potravinového odpadu, uzavreli dobrovoľné dohody so súkromným sektorom, čiže vytvorili verejno-súkromné partnerstvá s dohodnutými cieľmi znižovania objemu potravinového odpadu. Platforma EÚ pre potravinové straty a plytvanie potravinami v súčasnosti posudzuje dobrovoľné dohody, ktoré sa k dnešnému dňu plnia, aby z nich získala poznatky, ktoré si môže vymieňať.

Moderátor vyzval občanov zúčastňujúcich sa na panelovej diskusii, aby predniesli stručné záverečné vyhlásenia. Občania zdôraznili, že inštitúcie EÚ by mali zabezpečiť pokrok všetkých členských štátov prostredníctvom spoločného alebo štandardizovanejšieho prístupu, a upriamili pozornosť na význam vypracovania krátkodobých, strednodobých a dlhodobých plánov a oznamovania dosiahnutých úspechov. Pokiaľ ide o oznamovanie, je potrebné, aby sa týkalo všetkých občanov, pričom osobitnú pozornosť je potrebné venovať oslošovaniu mladých ľudí, najmä prostredníctvom sociálnych médií, a to nielen s cieľom informovať, ale aj motivovať a angažovať ich.

7. Predstavenie odporúčaní európskej panelovej diskusie občanov o plytvaní potravinami a výmena informácií s členmi panelovej diskusie (tematický blok III: Podpora zmeny správania spotrebiteľov) ([PDF](#))

Zástupcovia európskej panelovej diskusie občanov, ktorí sa podieľali na tematickom bloku III, predstavili [odporúčania 16 – 23](#) a potom nasledovala výmena názorov s účastníkmi panelovej diskusie, ako aj so zástupcami Európskej komisie (GR SANTE), Holandského výživového centra, organizácie Independent Retail Europe a rady EUFIC.

GR SANTE poďakovalo občanom za ich konkrétne odporúčania a zdôraznilo, že na to, aby mali intervencie a opatrenia na celoštátnej a miestnej úrovni vplyv na správanie spotrebiteľov, je dôležitý prístup zameraný na jednotlivé krajiny. Zdôraznilo, že je mimoriadne dôležité zvážiť spotrebiteľské potravinové návyky, prístup k potravinám a potravinový odpad, ako aj poznatky a zručnosti spotrebiteľov v oblasti nakladania s potravinami, aby sa zabránilo vzniku potravinového odpadu, a ich motiváciu konať. Na úrovni EÚ nebude prístup „zhora nadol“ efektívny na riešenie plytvania potravinami spotrebiteľmi; opatreniami na úrovni EÚ sa však môže uľahčiť výmena najlepších

postupov, a to najmä prostredníctvom platformy EÚ pre potravinové straty a plytvanie potravinami, a takisto sa môžu podnecovať a podporovať opatrenia prijímané na úrovni členských štátov. Legislatívny návrh Európskej komisie, v ktorom sa stanovujú ciele znižovania objemu potravinového odpadu, by mal poskytnúť členským štátom stimul na prijímanie ambiciózných opatrení a investovanie do programov na zmenu správania, ako aj posilniť spoluprácu medzi subjektmi v celom potravinovom dodávateľskom reťazci a ďalšími relevantnými aktérmi, napríklad akademickou obcou, MVO a finančnými inštitúciami. Medzinárodný deň osvetu o potravinových stratách a odpade, ktorý sa koná každoročne 29. septembra, poskytuje príležitosť na informovanie o tejto problematike. V roku 2023 Európska komisia do svojich komunikačných materiálov zaradila aj panelovú diskusiu občanov.

GR SANTE uviedlo, že podpora lepšieho chápania a využívania vyznačovania dátumov („dátum spotreby“ a „dátum minimálnej trvanlivosti“) s cieľom zabrániť vzniku potravinového odpadu je jedným z cieľov platformy EÚ pre potravinové straty a plytvanie potravinami, pričom jej členovia si priebežne na platforme, v jej špecializovanej podskupine a online v centre EÚ pre prechádzanie potravinovým stratám a plytvaniu potravinami vymieňajú poznatky, skúsenosti a najlepšie postupy v tejto oblasti. Pokiaľ ide o plánovanú revíziu pravidiel vyznačovania dátumov (oznámenú na prvom zasadnutí panelovej diskusie občanov v decembri 2022), Európska komisia spolu s členskými štátmi preskúmala, či sa môže táto iniciatíva presadzovať spolu s legislatívnym návrhom, v ktorom sa stanovujú ciele znižovania objemu potravinového odpadu. Hoci členské štáty podporili harmonizovaný prístup v oblasti vyznačovania dátumov, väčšina z nich zdôraznila potrebu zváženia lepšieho znenia a ďalšieho spotrebiteľského prieskumu, pričom niektoré argumentovali tým, že je potrebné viac investovať do lepšieho informovania spotrebiteľov o súčasných koncepciách vyznačovania dátumov. Väčšina členských štátov takisto uprednostňovala riešenie tohto problému v rámci širšej revízie pravidiel označovania potravín, ktorá stále prebieha, a nie samostatne.

V prípade odporúčania 16 GR SANTE rozviedlo, že riešenie potravinových strát je súčasťou programu platformy EÚ pre potravinové straty a plytvanie potravinami, pričom jej podskupina pre monitorovanie potravinových strát a plytvanie potravinami si neustále o tejto problematike vymieňa informácie. GR SANTE vysvetlilo, že potravinové straty v poľnohospodárskych podnikoch sa v rámcovej smernici o odpade neriešia, keďže takýto materiál sa nepovažuje za odpad, a že o rozsahu tejto problematiky neexistujú žiadne spoľahlivé údaje. Európska komisia naďalej skúma potravinové straty a snaží sa zistiť, ako im predchádzať, pričom prihliada na úsilie realizované v rámci príslušných výskumných projektov financovaných EÚ. Projekt [FOLOU](#) sa napríklad zameriava na vypracovanie spoľahlivej metodiky kvantifikácie potravinových strát v prvovýrobe, a najmä na straty, ktoré sa vyskytujú od chvíle, keď je produkcia pripravená na zber, až do chvíle, keď sa zber uskutoční.

Holandské výživové centrum poďakovalo občanom za inšpirujúcu prácu a spomenulo najmä odporúčania 17 a 20 týkajúce sa spotrebiteľských kampaní. Zdôraznilo, že zvyšovanie informovanosti spotrebiteľov a ponúknutie možnosti konať sú na motivovanie spotrebiteľov pri znižovaní objemu potravinového odpadu kľúčové. Holandsko od roku 2015 dosiahlo 23 % zníženie objemu potravinového odpadu v domácnostiach a vo svojom úsilí pokračuje najmä prostredníctvom organizovania národnej kampane Týždeň bez potravinového odpadu. Kampaň, ktorú organizuje Holandské výživové centrum a nadácia Food Waste Free United, sa v roku 2023 uskutočnila už piatykrát a zapojili sa do nej najrôznejšie zainteresované strany. Zameriavala sa na vzťah medzi predchádzaním vzniku potravinového odpadu a opatreniami v oblasti klímy. Úspech iniciatívy vyplýval z aktívnej spolupráce verejných a súkromných zainteresovaných strán a združenia zdrojov na zvýšenie dosahu, ako aj z prípravy vzdelávacích a praktických meracích nástrojov na použitie v domácnosti. Holandské výživové centrum vyzvalo ostatné členské štáty, aby organizovali podobné kampane, pričom odporučilo zlúčiť opatrenia do jedného týždňa, aby sa tejto téme venovala najvyššia pozornosť.

Prijímanie opatrení len počas siedmich dní však nepostačuje, preto je potrebné neustále úsilie v celom potravinovom hodnotovom reťazci, aby spotrebitelia ľahšie znížili množstvo potravinového odpadu.

Organizácia **Independent Retail Europe** takisto poďakovala občanom za toto úsilie a zdôraznila význam vzdelávania pri znižovaní objemu potravinového odpadu zo strany spotrebiteľov, ako aj poskytovania pomoci spotrebiteľom v oblasti lepšieho nakladania s potravinami. Vzdelávanie spotrebiteľov je úlohou členských štátov. Maloobchodníci môžu spolu s ostatnými hospodárskymi subjektmi informovať, pomáhať a umožňovať predchádzanie vzniku potravinového odpadu prostredníctvom najrôznejších nástrojov, napríklad publikácií a aplikácií. Nemajú však kontrolu nad tým, čím sa spotrebitelia rozhodnú plytvať, a preto nemôžu zodpovedať za potravinový odpad na úrovni spotrebiteľov. V prípade odporúčania 23 týkajúceho sa podpory výrobkov, ktorým sa blíži koniec dátumu spotreby, organizácia Independent Retail Europe uviedla, že už ide o rozšírenú prax, keď nepredané potraviny predstavujú pre maloobchodníkov náklady. Maloobchodníci majú množstvo rôznych spôsobov, ako informovať svojich zákazníkov (napr. nálepky a iné propagačné nástroje v predajniach), a najlepšie vedia, ako určiť tie najúčinnnejšie. Potom je dôležité, aby kúpené výrobky kupujúci aj spotrebovali, inak sa tvorba potravinového odpadu prenáša z maloobchodu do domácností. Organizácia Independent Retail Europe vysvetlila, že maloobchodníci sa aktívne podieľajú na predchádzaní vzniku potravinového odpadu prostredníctvom riadenia ponuky a dopytu, cenových zliav, redistribúcie nadbytočných potravín do potravinových bánk a cez aplikácie, ako aj ďalšieho spracovania nepredaných potravín (napríklad výrobou polievok alebo štiav). Hoci sa maloobchodníci aktívne podieľajú na informovaní spotrebiteľov o predchádzaní vzniku potravinového odpadu, organizácia Independent Retail Europe nezastáva názor, že kampane zamerané na predchádzanie vzniku potravinového odpadu by sa mali organizovať počas slávností, ako to uviedlo Holandské výživové centrum.

Európska rada pre potravinové informácie (EUFIC) spomenula odporúčanie 16 týkajúce sa ušetrenia nezozbieraných potravín a oznamovania takýchto príležitostí spotrebiteľom a poľnohospodárom. Poskytla príklad komunikačnej kampane v meste Gent, v ktorom v spolupráci s miestnou MVO vytvorila digitálnu mapu s cieľom informovať verejnosť o tom, kde sa nachádza ovocie, ktoré je možné si zdarma zozbierať. Uviedla, že vo Francúzsku spája organizácia SOLAAL subjekty z poľnohospodárstva, potravinárskeho priemyslu a distribučného odvetvia, aby podporila darovanie potravín vrátane nezozbieraných, a v spolupráci s ministerstvom poľnohospodárstva a potravinovej sebestačnosti zaviedla Národný deň darovania poľnohospodárskych potravín. V prípade odporúčaní 18 a 21 uviedla, že potravinové vzdelávanie v školách je už v niektorých krajinách zavedené, napríklad v Maďarsku, kde Národný orgán pre potravinový odpad vypracoval vzdelávací program, pričom od roku 2017 sa na ňom zúčastnilo už viac ako 25 000 detí a 1 800 učiteľom bola poskytnutá odborná príprava a mentorstvo. V iných krajinách, napríklad Fínsku, je vzdelávanie o potravinovom odpade začlenené do učebných plánov predmetov, ktoré sa týkajú environmentálnej udržateľnosti, napríklad environmentálnych štúdií, geografie a ekonomiky domácnosti, pričom Fínsky potravinový orgán vypracoval príslušné učebné materiály. Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo v spolupráci s Medzinárodnou koalíciou pre potravinový odpad vypracovala vzdelávacie príručky o potravinovom odpade zamerané na deti na základných a stredných školách, ktoré sú na ich webových sídlach dostupné v 10 jazykoch. Deti sa z nich učia o sociálnych, environmentálnych a ekonomických dôsledkoch tvorby potravinového odpadu, prínosoch znižovania objemu potravinového odpadu, o tom, čo je možné urobiť s potravinovým odpadom, a ako naučiť správne návyky svoje rodiny a priateľov. V prípade odporúčania 19 týkajúceho sa vzájomného ponúkania potravín uviedla rada EUFIC výzvy spojené s bezpečnosťou potravín, ak sa toto vzájomné ponúkanie uskutočňuje cez digitálne platformy. Poskytla príklad toho, ako sa to dá vyriešiť, pričom sa

opierala o komunitnú chladničku v Helsinkách, do ktorej môžu spotrebitelia darovať a z ktorej si môžu vziať nadbytočné potraviny, pričom zamestnanci zabezpečujú striktné dodržiavanie postupov v oblasti bezpečnosti potravín (napríklad je možné darovať iba potraviny v neotvorenom obale). Prevádzku schvaľuje helsinský mestský úrad každý rok, aby sa zabezpečila minimalizácia rizík súvisiacich s bezpečnosťou potravín a odborná príprava a nástroje na to, aby aj ďalší mohli zriaďovať takéto komunitné chladničky.

Po tejto prvej reakcii účastníkov panelovej diskusie na odporúčania občanov moderátor vyzval účastníkov zasadnutia (online aj offline), aby kládli otázky, pričom uviedol niektoré prijaté pripomienky týkajúce sa vzdelávacích činností.

Organizácia **RÉGAL Normandie** uviedla, že zvyšovanie informovanosti spotrebiteľov má svoje limity, pokiaľ ide o zmenu správania, pričom z výsledkov výskumu vyplýva, že väčší vplyv môžu mať praktické činnosti, ako napríklad predvádzanie varenia zo zvyškov.

Ministerstvo poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a potravín Slovinska podporilo účasť mladých ľudí na podujatiach, akými sú dnešné panelové diskusie občanov. Ďalej spomenulo školské schémy v oblasti ovocia, zeleniny a mliečnych výrobkov a navrhlo, aby sa do nich pridali darované potraviny. Poukázalo na to, že maloobchodníci darujú nadbytočné potraviny, lenže v obmedzenom objeme, keďže takéto opatrenia sú dobrovoľné, a navrhlo, aby sa na podporu takýchto iniciatív prijali ďalšie kroky. Ďalej uviedlo, že poľnohospodári potrebujú nástroje a iné alternatívy, ktoré im pomôžu pri riešení problematiky nadbytočných potravín (napr. na ich ďalšie spracovanie, aby zabránili potravinovým stratám a odpadu), a že takéto iniciatívy by mali byť súčasťou národných strategických plánov. A napokon zdôraznilo význam odbornej prípravy všetkých aktérov na dosiahnutie požadovaných cieľov.

V reakcii na pripomienky občanov online **Holandské výživové centrum** informovalo, že na vyvolanie väčšieho záujmu verejnosti sa organizátori Týždňa bez potravinového odpadu napríklad pokúsili získať bezplatnú publicitu v televíznych talk show. Organizácia **Independent Retail Europe** uviedla, že využívanie sociálnych médií je mimoriadne dôležité na oslovenie mladšej verejnosti, a poukázala na to, že k tvorbe potravinového odpadu niekedy dochádza jednoducho v dôsledku problémov s organizáciou domácnosti, ako aj nedostatku poznatkov alebo zručností v oblasti nakladania s potravinami, ich spracovania a uskladňovania, a to najmä vtedy, ak sa nemôžu spotrebovať včas.

Moderátor vyzval občanov zúčastňujúcich sa na panelovej diskusii, aby predniesli stručné záverečné vyhlásenia. Občania zdôraznili význam oslovovania rôznych cieľových skupín príslušnými odkazmi cez vhodné kanály a nástroje, ako aj posúdenia vplyvu takejto komunikácie. Predchádzanie vzniku potravinového odpadu by malo byť súčasťou učebných plánov, pričom by sa mal využívať aj plný potenciál digitalizácie a umelej inteligencie. Členské štáty by mali navzájom viac komunikovať a využívať všetky príslušné platformy na šírenie informácií. A napokon sa občania s dôverou vyjadrili, že ak chce pomôcť toľko ľudí, k zmene môže naozaj dôjsť.

8. Záver/ukončenie

V mene **Generálneho riaditeľstva pre komunikáciu** poďakovala Gaëtane Ricardová-Nihoulová, zástupkyňa vedúceho oddelenia pre dialógy s občanmi, občanom a účastníkom za ich príspevky a povzbudila ich, aby zostali v kontakte prostredníctvom komunikačných kanálov Európskej komisie, najmä centra EÚ pre prechádzanie potravinovým stratám a plytvaniu potravinami. Takýmto spôsobom môžu byť občania neustále informovaní o pokroku pri legislatívnom návrhu Európskej komisie,

v ktorom sa stanovujú ciele znižovania objemu potravinového odpadu, a inom úsilí prebiehajúcim na úrovni EÚ, ako aj o vykonávaní národných akčných plánov členskými štátmi.

Vysvetlila, že Európska komisia vstupuje do novej fázy občianskej angažovanosti a že v budúcnosti sa bude organizovať viac európskych panelových diskusií občanov na rôzne témy. Takisto vysvetlila, že Komisia chce vytvoriť sieť absolventov panelových diskusií občanov, ktorí budú dostávať informácie o angažovaných činnostiach občanov a môžu zohrávať úlohu ambasádorov. Všetkým občanom, ktorí sa zúčastnili na panelových diskusiách, sa zašle osobitné oznámenie s informáciami o tom, ako sa stať súčasťou tejto siete absolventov.

Predseda uzavrel zasadnutie poďakovaním všetkým účastníkom a uviedol, že z diskusií znovu vyplynulo, ako si predchádzanie vzniku potravinového odpadu vyžaduje opatrenia všetkých členov spoločnosti, či už na miestnej, vnútroštátnej alebo medzinárodnej úrovni. Z vymieňaných príkladov vyplynulo, ako sa môžu záväzky premeniť na činy, a množstvo existujúcich sietí a príležitostí na spoluprácu na problematike, ktorá má taký veľký význam pre ľudí, spoločnosť a planétu ako takú. Napriek tomu, že sa nedosiahla úplná zhoda vo všetkých bodoch, o ktorých sa diskutovalo, existuje jednoznačný záväzok angažovať sa, pričom na zvládnutie identifikovaných problémov môžu existovať rôzne riešenia. Predseda sa s istotou vyjadril, že vzhľadom na záväzok a podporu občanov získa legislatívny návrh Európskej komisie na sile a Európsky parlament a Rada ho budú môcť rýchlo prijať v ambicióznej podobe. Na záver predseda zopakoval, že pre GR SANTE bol dialóg s občanmi veľmi obohacujúcou skúsenosťou, a poďakoval občanom za nesmierne úsilie a členom platformy za diskusiu a spätnú väzbu, ktorú dnes poskytli.